

Informatiememorandum Zonnepark De Bron

Dit informatiememorandum is opgesteld door Energiecoöperatie Endura U.A. ten behoeve van de uitgifte en aanbidding van Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB). Het is vastgesteld in de algemene vergadering van Endura van [datum].

Deze Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) worden uitgegeven voor de realisatie van Zonnepark Endura De Bron op de daken van Handelsbedrijf De Bron BV, aan de Daltonstraat te Harderwijk. Ze worden met name aangeboden aan leden van Endura die wonen of gevestigd zijn in de postcoderoos van Zonnepark Endura De Bron.

De uitgevende instelling is Energiecoöperatie Endura U.A., een coöperatie naar Nederlands recht, gevestigd te Harderwijk, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 67218008 en kantoorhoudend aan de Deventerweg 2A te 3843 GD Harderwijk (hierna ook: **de coöperatie of Endura**).

Omvang van de aanbidding:	Maximaal 5.000 hele Zondelen (€ 500.000)
Bedrag per heel Zondeel:	€ 100
Maximumaantal (bedrag) per persoon:	100 hele Zondelen (€ 10.000)

Inschrijving kan van 5 januari 2023 tot en met 1 februari 2023 via de website www.endura-harderwijk.nl. Het is ook mogelijk om voor een half Zondeel in te schrijven van € 50.

**Let op! U belegt buiten AFM-toezicht.
Geen prospectusplicht voor deze activiteit.**

Terzake van deze aanbidding bestaat geen wettelijke verplichting tot het algemeen verkrijgbaar stellen van een prospectus dat is goedgekeurd door de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Op de aanbidding wordt ook geen toezicht uitgeoefend door de AFM.

Bijlagen

Dit informatiememorandum heeft een voorlichtende functie. Voor bepaling van de rechten en plichten verbonden aan Zondelen prevaleren de Zondeelvoorwaarden Zonnepark De Bron (ZDB) en de bepalingen van het [participatiereglement](#) van Endura. De Zondeelvoorwaarden zijn aan dit informatiememorandum gehecht als **bijlage 1**.

Inhoud

1	Samenvatting	pagina 3
2	Zonnepark Endura De Bron	pagina 6
3	Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB)	pagina 14
4	Energiecoöperatie Endura U.A.	pagina 20
5	Belangrijkste risico's	pagina 32

1 Samenvatting

Zondelen Zonnepark De Bron (de **Zondelen**) worden uitgegeven voor de realisatie van Zonnepark Endura De Bron (het **Zonnepark**). Dat is een initiatief van Energiecoöperatie Endura U.A. (**Endura** of de **coöperatie**). Het Zonnepark is gesitueerd op de daken van twee loodsen van Handelsbedrijf De Bron BV aan de Daltonstraat 37 in Harderwijk. Het omvat 1.724 zonnepanelen en krijgt een vermogen van 806 kWp.

1.1 Aanbod

Hoeveel Zondelen er precies worden aangeboden wordt nog nader bepaald. Het gaat om maximaal 5.000 hele Zondelen van € 100 per stuk. Er kan ook worden ingeschreven op een half Zondeel van € 50. Inschrijving voor Zondelen is gratis. Leden en sympathisanten van Endura hebben voorrang bij toewijzing van Zondelen. Het lidmaatschap kan tegelijk met de inschrijving worden aangevraagd. De contributie bedraagt thans € 25 per jaar.

1.2 Inschrijving

Inschrijving voor Zondelen kan via <https://www.endura-harderwijk.nl>. Leden en sympathisanten van Endura die hun belangstelling voor Zondelen al kenbaar hebben gemaakt, ontvangen een voorstel van Endura, waarmee ze hun inschrijving compleet kunnen maken. Een inschrijver kan maximaal 100 hele Zondelen aanschaffen (voor € 10.000). De inleg hoeft pas te worden voldaan nadat de Zondelen zijn toegekend. Die toekenning wordt per e-mail bekend gemaakt, nadat de inschrijving is gesloten.

1.3 Aflossing en rente

De inleg op Zondelen wordt in principe in 14 jaarlijkse termijnen terugbetaald. Per Zondeel van € 100 wordt dan jaarlijks € 7 afgelost, en in de laatste termijn het restant (€ 9). De rente bedraagt in principe 5% per jaar.

Rente en aflossing zijn afhankelijk van de kasstroom van het Zonnepark. Een tegenvallende kasstroom kan leiden tot een lagere rente, een lager aflossingsbedrag en een langere looptijd van de Zondelen. Deze kan er zelfs toe leiden dat de Zondelen niet of niet geheel worden terugbetaald, en dat het restant van de Zondelen wordt omgezet in Enduradelen. Als Endura geen ruimte ziet voor rente en aflossing op Enduradelen, kunnen deze ook niet van Endura worden gevorderd.

Rente en aflossing staan ook bloot aan de risico's van andere activiteiten van Endura, waaronder de ontwikkeling en het beheer van duurzame energieprojecten.

1.4 Zekerheden

Voor de Zondelen worden geen zekerheden gevestigd (zoals pand of hypotheek). Andere financiers van Endura, waaronder de Rabobank en het Realisatiefonds hebben voorrang. Deze kunnen met voorrang beslag leggen op het Zonnepark en op de inkomsten daaruit.

1.5 Overdraagbaarheid van Zondelen

Zondelen zijn overdraagbaar aan leden en sympathisanten van Endura. Zondelen kunnen echter niet worden verhandeld op een crowdfundingplatform of op een gereguleerde markt. Ook kan niemand meer dan 200 participaties in Endura (alle zondelen en Enduradelen samen) verwerven. Overdracht vereist medewerking van Endura. Overdracht en schenking van Zondelen aan niet-leden kan door het bestuur worden toegestaan.

1.6 Financieringsovereenkomst

Zondelen worden toegekend op grond van een financieringsovereenkomst (**bijlage 2**). Deze wordt schriftelijk aangegaan, door verstrekking van een ondertekend exemplaar aan Endura, dat door Endura is opgemaakt. De financieringsovereenkomst verwijst naar de Zondeelvoorwaarden (**bijlage 1**) en vermeldt het aantal Zondelen dat de inschrijver maximaal wil verwerven. Endura kan de financieringsovereenkomst later wijzigen, door wijziging van haar statuten, participatiereglement of enig ander reglement.

1.7 Minimum aantal deelnemers

Voor de realisatie is het belangrijk dat er voldoende leden van Endura deelnemen in het Zonnepark. Het gaat daarbij om deelname door minimaal 91 huishoudens binnen de postcoderoos van het Zonnepark. Die bestaat uit de postcodegebieden met de cijfers: 3841, 3842, 3843, 3844, 3846 en 3848. Ook moeten minimaal 50 huishoudens minimaal ca € 150.000 inleggen in het Zonnepark. Die deelname hangt samen met de verkrijging van twee subsidies die het Zonnepark mogelijk maken. Als gedurende de eerste 15 productie jaren het aantal deelnemende leden lager wordt dan 91, dan bestaat de kans dat een van de subsidies vervalt en Endura niet in staat is om rente en aflossing te voldoen.

1.8 Investering en financiering

De realisatie van het Zonnepark vergt een investering van circa € 595.000. De minimale inleg (van ca € 150.000) op Zondelen vormt circa 25% van dat bedrag. Daarnaast wordt mogelijk beroep gedaan op een bank of het Realisatiefonds om de financiering rond te krijgen. Als de financiering niet tijdig rond komt gaat de uitgifte niet door. Eventueel al betaalde inleg wordt dan teruggestort.

1.9 Belangrijkste risico's

Dit informatiememorandum vermeldt de belangrijkste risico's voor de Zondelen, voor zover het bestuur van Endura deze thans overziet. Het gaat daarbij onder andere om:

- 1) De risico's van het Zonnepark, waaronder de hoogte van de stroomprijs, en de kans op ongelukken, waaronder schade aan de loodsen waarop het Zonnepark wordt aangebracht, en schade voor de onderneming die zijn bedrijf in die loodsen uitoefent.
- 2) De risico's van de overige activiteiten van Endura, die tot gevolg kunnen hebben dat Endura niet in staat is tot betaling van rente en aflossing op Zondelen.
- 3) De lage rang van de Zondelen ten opzichte van de vorderingen van andere geldverstrekkers aan Endura.
- 4) Het risico van tussentijdse renteverhoging, op lopende en nog aan te gane leningen.
- 5) Het risico dat veel leden van Endura hun lidmaatschap opzeggen, waardoor een subsidie voor het Zonnepark in gevaar kan komen.
- 6) Het risico dat Zondelen niet tussentijds kunnen worden verkocht, wegens de beperkte handelbaarheid ervan.

2 Zonnepark Harderwijk

Zonnepark Endura De Bron (hierna: **het Zonnepark**) is een initiatief van Energiecoöperatie Endura U.A. (hierna: **de coöperatie** of **Endura**). Endura beschikt over alle toestemmingen en vergunningen die nodig zijn om het Zonnepark aan te mogen leggen en te exploiteren. Endura moet echter nog wel de financiering rond zien te krijgen. De uitgifte van Zondelen is daarvoor cruciaal.

2.1 Handelsbedrijf De Bron

Het Zonnepark wordt aangelegd op de daken van 2 hallen van Handelonderneming De Bron BV, aan de Daltonstraat te Harderwijk. Het vastgoed van dit bedrijf is ondergebracht in Poststate Beheer BV gevestigd in Lunteren en ingeschreven in de Kamer van koophandel onder nummer 09053764. Voor plaatsing van het Zonnepark zal Poststate Beheer BV een opstalrecht vestigen van 25 jaren. Deze periode stemt overeen met de technische levensduur van de zonnepanelen. Het opstalrecht wordt geleverd aan Endura die gedurende 25 jaren de eigenaar zal zijn van het Zonnepark. Na verloop van die 25 jaren moet het Zonnepark zijn verwijderd.

Luchtfoto: Bedrijfshalen van De Bron, links het Pakhuis en in het midden (met deel zonnepanelen) De Korenschoof.

Het Zonnepark omvat 1.724 panelen, waarvan er 744 op het gebouw genaamd “Het pakhuis” worden gelegd en 980 op de hal genaamd “De Korenschoof”. Op De Korenschoof heeft Handelsbedrijf De Bron in 2021 zelf 400 zonnepanelen geplaatst. Dat zonnepark staat volledig los van Zonnepark Endura De Bron.

De omvang van het Zonnepark wordt bepaald door de grootte van het dak. Er is voldoende capaciteit op het stroomnet gereserveerd. Endura heeft dat in 2019 reeds bij de netbeheerder aangevraagd en verkregen. Behoudens calamiteiten of onvoorziene omstandigheden zal naar verwachting 99% van de hoeveelheid opgewekte stroom via het net kunnen worden geleverd.

De sterkte van de gebouwen en de daken is berekend door een daarin gespecialiseerd adviesbureau, en – in theorie – voldoende stevig bevonden.

De gebruikte gebouwen (De Korenschoof en Het Pakhuis) staan naast elkaar. De installaties op beide gebouwen worden ondergronds met elkaar verbonden. De omvormers van het Zonnepark komen aan de noordzijde van Het Pakhuis en worden aangesloten op een extern geplaatste transformator. Deze transformator maakt onderdeel uit van de technische installatie van het Zonnepark.

2.2 Productie

Met het Zonnepark zal Endura duurzame stroom produceren. De productie is afhankelijk van de zinstraling. Deze varieert met de seizoenen en verschilt per jaar. In de exploitatiebegroting van het Zonnepark wordt uitgegaan van een verwachte stroomproductie waarvan het jaarlijks meer dan 90% zeker is dat die ook wordt gehaald. De kans dat er meer wordt geproduceerd is groter, dan de kans dat er minder wordt geproduceerd.

Het Zonnepark krijgt een vermogen van 806 kWp. De productie bedraagt in het eerste bedrijfsjaar naar verwachting 662 MWh (zie de **Exploitatiebegroting** in paragraaf 2.12).

Het productievermogen van zonnepanelen neemt na verloop van tijd af. In de prognoses voor het zonnepark is rekening gehouden met een afname van 0,55% per jaar.

2.3 Verkoop

De geproduceerde stroom wordt verkocht tegen marktconforme prijzen. Deze kunnen fluctueren. De stroom wordt aan een handelspartij geleverd via het openbare elektriciteitsnet. Het kan echter voorkomen dat het openbare elektriciteitsnet overbelast is waardoor het Zonnepark moet afschakelen. In de Exploitatiebegroting is rekening gehouden met 1% productieverlies, wegens afschakeling van het Zonnepark ('netcongestie').

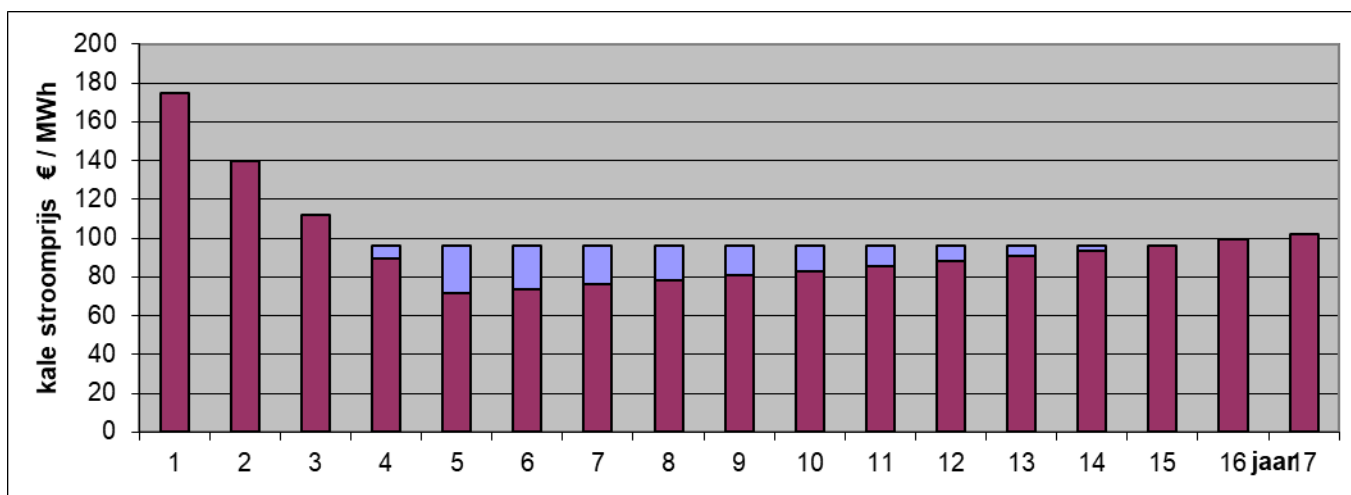
Naast de stroom zelf heeft ook de duurzame kwaliteit ervan enige waarde. Deze wordt gerealiseerd via het stelsel voor garanties van oorsprong (GvO's). Dit draagt bij aan de omzet van

de coöperatie. In vergelijking tot de opbrengst van de stroom zelf, is de opbrengst uit de GvO's echter klein. Gerekend wordt op € 2 per MWh. Bovendien wordt aangenomen dat de opbrengst uit GvO's in de toekomst gaat dalen, wegens toenemend aanbod van duurzame stroom.

2.4 Stroomprijzen

De winstgevendheid van het Zonnepark is gerelateerd aan de stroomprijs. Deze komt tot stand op een geliberaliseerde markt die echter zwaar wordt verstoord door overheidsbeleid. Momenteel is sprake van extreem hoge stroomprijzen. Er zijn echter ook momenten waarop de stroomprijs negatief is, en het voordeliger is om geen stroom op het net in te voeden. Ook kan het voorkomen dat het openbare elektriciteitsnet overbelast is, waardoor het Zonnepark moet afschakelen. In de Exploitatiebegroting van het Zonnepark is rekening gehouden met 1% productieverlies, wegens afschakeling van het Zonnepark.

Endura rekt met een stroomprijs zoals weergegeven in onderstaande diagram. Deze prijs is gebaseerd op de huidige hoge stroomprijs en de marktverwachting voor de komende 5 jaar (APX). Er wordt gerekend op een daling van de stroomprijs gedurende de eerste 5 jaar en daarna een stijging van 3% per jaar. Een daling van de stroomprijs beneden de € 96 per MWh wordt in de eerste 15 bedrijfsjaren gecompenseerd door een subsidie van de Rijksoverheid (blauw in de diagram). Dat geldt echter niet voor zover de stroomprijs beneden de € 24 per MWh zakt. De Rijksoverheid subsidieert maximaal € 72 per MWh en alleen voor zover dat nodig is gelet op de stroomprijs.

Gezien het grillige verloop van de stroomprijzen heeft er afstemming plaatsgevonden over de te hanteren prijsverwachting van stroom voor de komende jaren. Er is daarom contact geweest met Tijmen van Straaten, projectleider bij de **Groendus**, een gerenommeerde ontwikkelaar van

zonneparken in Nederland. **Groendus** hanteert (in november 2022) een prijsverwachting uitgaande van € 175 MWh per heden die de komende 5 jaar terug zakt met 20% per jaar. Daarna zal de prijsontwikkeling van stroom in gelijke tred lopen met de inflatie. In dit project hanteren we dezelfde uitgangspunten.

2.5 Rijkssubsidie (SCE)

Als de uitgifte van Zondelen slaagt kan Endura aanspraak maken op subsidie van het Rijk. Het gaat om de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE). Deze garandeert een minimale opbrengst voor het Zonnepark per geproduceerde duurzame MWh, gedurende de eerste 15 bedrijfsjaren. De subsidie is mede afhankelijk van de stroomprijs. De overheid vult de inkomsten uit stroomverkoop aan tot € 96 per MWh. Hoe lager de gemiddelde stroomprijs, hoe hoger de subsidie. Fluctuaties van de stroomprijs hebben daardoor minder invloed op de inkomsten van de coöperatie. Dit werkt echter maar tot op zekere hoogte. Wanneer de gemiddelde stroomprijs lager wordt dan € 24 per MWh is het risico verder voor de coöperatie. Als de stroomprijs lang onder dat niveau blijft kan Endura de inleg op Zondelen mogelijk niet (geheel) of pas later terugbetalen.

Om aanspraak te kunnen maken op de SCE-subsidie moeten er minimaal 91 leden van Endura Zondelen afnemen, die wonen of gevestigd zijn op een adres binnen de postcoderoos van het Zonnepark. Die postcoderoos betreft de postcodegebieden met de cijfers: 3841, 3842, 3843, 3844, 3846 en 3848. Die leden moeten op verschillende adressen wonen (of gevestigd zijn) en stroom geleverd krijgen via een kleinverbruiksaansluiting. Dat laatste moeten ze desgevraagd aantonen.

Ingevolgde de SCE is Endura verplicht om opgave te doen van de deelnemers in het Zonnepark. Daartoe zal ze naam, adres, postcode en de financieringsovereenkomst van alle deelnemende leden bekend maken aan de Rijksoverheid. Voor het eerst gebeurt dat op basis van de inschrijving op Zondelen. Later wordt dat geactualiseerd op basis van de ledenlijst van Endura.

Gedurende de volle looptijd van de SCE (15 jaren) zal Endura voldoende leden moeten hebben, die deelnemen in het Zonnepark, en die bij aangaan van de financieringsovereenkomst met de coöperatie in de postcoderoos wonen of gevestigd zijn. Als Endura op zeker moment onvoldoende deelnemende leden heeft voor de SCE, komt de subsidie in gevaar. De kans bestaat dat Endura de inleg op Zondelen dan niet (geheel) of pas later kan terugbetalen.

2.6 Beheer en onderhoud

Voor beheer en onderhoud van het Zonnepark doet Endura beroep op lokale dienstverleners. De in de Exploitatiebegroting opgenomen kosten van beheer en onderhoud zijn schattingen.

2.7 Monitoring

De werking van het Zonnepark zal voortdurend worden gemonitord. Als er onregelmatigheden zijn in de stroomproductie wordt dat gesignaleerd en worden maatregelen getroffen, om de productie weer op orde te krijgen.

2.8 Kosten en baten

Voor het eerste bedrijfsjaar wordt gerekend op een stroomproductie van 662 MWh en een totaal aan inkomsten van € 117.000. De vaste kosten bedragen naar verwachting circa € 15.500 per jaar. In de Exploitatiebegroting wordt rekening gehouden met onderhoud van zowel de zonnestroom installatie als de trafo en wordt er gereserveerd om, indien nodig de helft van de omvormers te kunnen vervangen in de eerste 15 jaar. Aan de dakeigenaar wordt een vergoeding betaald voor gebruik van zijn daken, en voor zijn hogere verzekeringskosten, wegens de aanwezigheid van het Zonnepark op zijn gebouwen. Verder wordt rekening gehouden met een OZB-aanslag voor het Zonnepark.

Gerekend wordt op financieringslasten vanwege de Zondelen (tegen 5% rente per jaar) en vanwege een lening van het [Realisatiefonds voor Energiecoöperaties](#) (**het Realisatiefonds**), tegen een vaste rente van 5,25% per jaar. Een lening van het Realisatiefonds moet in 13,5 jaren worden terugbetaald. Voor de Zondelen wordt rekening gehouden met terugbetaling in 14 jaarlijkse termijnen.

De kasstroom van het Zonnepark zal naar verwachting voldoende zijn om alle financieringslasten vanwege het Zonnepark naar behoren te kunnen voldoen. Dit komt vooral door de huidige hoge stroomprijs die de coöperatie in de eerste jaren naar verwachting in staat zal stellen om financiële buffers op te bouwen.

Nadat de verplichtingen aan het Realisatiefonds zijn voldaan, en de Zondelen geheel zijn afbetaald, blijft het Zonnepark naar verwachting nog 10 jaren operationeel. In deze jaren wordt voor de coöperatie de meeste winst verwacht. Ze kan dan bijvoorbeeld reserves opbouwen voor de aanleg van een vervangend zonnepark.

2.9 Investering

De realisatie van het Zonnepark vergt een investering van circa € 595.000. Het grootste deel daarvan betreft het zonnestroomsysteem inclusief netaansluiting, trafo, bekabeling en omvormers (€ 535.000). Verder zijn (en worden) er kosten gemaakt om de benodigde subsidies, technische begeleiding, projectleiding, medewerking, vergunningen en financiering te krijgen.

Minimaal 25% van de investering moet worden opgebracht door uitgifte van Zondelen. Als dat slaagt heeft Endura recht op een subsidie van de provincie Gelderland, waarmee dan circa 15% van de investering is gedekt. De overige 60% moet dan komen van een bank of van het [Realisatiefonds voor Energiecoöperaties](#). Dat is een samenwerking van Energie Samen, Rabobank, Triodos, ASN en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn).¹

Als het animo voor Zondelen groter is dan die 25% (ca € 150.000) dan zal Endura bepalen of en in welke mate ze het aandeel ledenfinanciering groter maakt, ten koste van de bank of het Realisatiefonds. Zodoende dat de maximale omvang van de aanbieding is gesteld op 5.000 Zondelen (€ 500.000 euro). Bij die maximale omvang wordt het Zonnepark geheel gefinancierd met ledenkapitaal, zonder lening van een bank of van het Realisatiefonds.

2.10 Provincie Gelderland

De subsidie van de provincie Gelderland is gericht op bevordering van financiële burgerparticipatie in hernieuwbare energieprojecten.² In verband met deze subsidie is het noodzakelijk dat minimaal 50 natuurlijke personen (met verschillend woonadres) een of meer Zondelen afnemen. Voorts is het nodig dat 25% van de financiering afkomstig is van burgerparticipatie. Hiervoor moet met deze uitgifte dan minimaal ca € 150.000 worden opgehaald.

Als de uitgifte van Zondelen slaagt en de subsidie van de provincie Gelderland wordt toegekend, ontvangt Endura € 100.000, die ze niet hoeft terug te betalen. Als de uitgifte van Zondelen minder dan ca € 150.000 opbrengt of als er minder dan 50 natuurlijke personen Zondelen aanschaffen, dan gaat het project niet door. Eventueel betaalde inleg wordt dan teruggestort.

¹ Zie: <https://www.svn.nl/realisatiefonds>

² Regeling Lokale hernieuwbare energieprojecten en participatie door natuurlijke personen, rechtspersonen zonder winstoogmerk en VvE's.

2.11 Lening van bank of Realisatiefonds

Voor de lening van een bank of van het Realisatiefonds zal Endura meerdere offertes vragen en onderling vergelijken. In de Exploitatiebegroting wordt gerekend op een rente van 5,25%. Dat stemt overeen met de rente die het Realisatiefonds op dit moment (begin januari 2023) in rekening brengt. Een lening van het Realisatiefonds heeft een looptijd van 13,5 jaren. De rente staat voor die hele looptijd vast. Over het mogelijke aanbod van een bank is nog niets bekend, daar de offerteaanvraag nog moet worden gedaan.

2.12 Exploitatiebegroting Zonnepark Endura De Bron

De Exploitatiebegroting voor de eerste 15 productie jaren van het Zonnepark staat op de volgende pagina.

ZONNEPARK ENDURA De Bron (pakhuis+korenschoof)																
Productiejaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Kale stroom (€/MWh)	175,00	140,00	112,00	89,60	71,68	73,83	76,05	78,33	80,68	83,10	85,59	88,16	90,80	93,53	96,33	
GVO's (€/MWh)	2,00	1,90	1,81	1,71	1,63	1,55	1,47	1,40	1,33	1,26	1,20	1,14	1,08	1,03	0,98	
correctiebedrag (€/MWh)	175,00	140,00	112,00	89,60	71,68	73,83	76,05	78,33	80,68	83,10	85,59	88,16	90,80	93,53	96,33	
SCE bijdrage (€/MWh)	0,00	0,00	0,00	6,40	24,32	22,17	19,95	17,67	15,32	12,90	10,41	7,84	5,20	2,47	0,00	
Opbrengsten in productiejaar:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Stroomproductie (MWh)	662	659	655	651	648	644	641	637	634	630	627	623	620	617	613	
Netongestie	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	6,4	6,4	6,4	6,3	6,3	6,3	6,2	6,2	6,2	6,1	
Opbrengsten kale stroom	114.754	91.299	72.637	57.790	45.978	47.097	48.243	49.417	50.619	51.851	53.113	54.405	55.729	57.086	58.475	
Opbrengsten GVO's	1.325	1.252	1.182	1.117	1.055	997	942	890	841	794	751	709	670	633	598	
Opbrengsten uit SCE	0	0	0	41,70	15,757	14,285	12,787	11,263	9,712	8,133	6,525	4,889	3,222	1,525	0	
Totale opbrengsten	116.079	92.550	73.820	63.077	62.790	62.379	61.972	61.570	61.172	60.778	60.389	60.004	59.622	59.244	59.073	
Kosten (geïndexeerd)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Administratief Beheer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Technisch Onderhoud	3.801	3.915	4.032	4.153	4.278	4.406	4.538	4.675	4.815	4.959	5.108	5.261	5.419	5.582	5.749	
Onderhoud Tracto	1.000	1.030	1.061	1.093	1.126	1.159	1.194	1.230	1.267	1.305	1.344	1.384	1.426	1.469	1.513	
Verzekering	1.629	1.678	1.728	1.780	1.833	1.888	1.945	2.003	2.064	2.125	2.189	2.255	2.322	2.392	2.464	
Netwerkkosten	1.200	1.236	1.273	1.311	1.351	1.391	1.433	1.476	1.520	1.566	1.613	1.661	1.711	1.762	1.815	
Meetkosten	960	989	1.018	1.048	1.080	1.113	1.146	1.181	1.216	1.253	1.290	1.329	1.369	1.410	1.452	
Huur daken	3.951	4.192	4.447	4.718	5.005	5.310	5.633	5.976	6.340	6.726	7.136	7.571	8.032	8.521	9.040	
Schoonmaak panelen	585	603	621	640	659	679	699	720	741	764	787	810	835	860	885	
OZB Herderwijk	1.421	1.464	1.507	1.553	1.599	1.647	1.697	1.748	1.800	1.854	1.910	1.967	2.026	2.087	2.149	
Rente overbruggingskrediet	893	357														
Totale kosten	15.440	15.463	15.688	16.296	16.931	17.594	18.285	19.008	19.763	20.552	21.376	22.238	23.139	24.081	25.067	
EBITDA na inflatie	100.639	77.088	58.131	46.781	45.860	44.785	43.686	42.562	41.409	40.227	39.013	37.766	36.483	35.162	34.006	
Afschrijving	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	32.579	
Rente realisatiefonds	18.375	17.014	15.653	14.292	12.931	11.569	10.208	8.847	7.486	6.125	4.764	3.403	2.042	681	0	
Fiscale winst(+)/verlies(-)	49.685	27.495	9.900	-90	350	637	899	1.135	1.344	1.533	1.670	1.784	1.862	1.903	1.427	
Vpb	9.937	5.499	1.980	-18	70	127	180	227	269	305	334	357	372	381	285	
Netto Winst	39.748	21.996	7.920	-72	280	509	719	908	1.075	1.218	1.336	1.427	1.490	1.522	1.141	
Beschikbare kasstroom	72.327	54.575	40.499	32.507	32.859	33.088	33.298	33.487	33.654	33.797	33.915	34.006	34.069	34.101	33.720	
Aflossing lening realisatiefonds	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	25.926	
Rente Zondelen	7.500	6.975	6.475	5.925	5.400	4.875	4.350	3.825	3.300	2.775	2.250	1.725	1.200	675	0	
Aflossing Zondelen	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500	
Kasruimte	35.901	18.149	4.073	-3.919	-3.567	-3.337	-3.128	-2.939	-2.772	-2.629	-2.511	-2.420	-2.357	-2.338	33.720	
Kasreserve	35.901	54.050	58.123	54.204	50.637	47.299	44.172	41.233	38.461	35.833	33.322	30.902	28.545	26.183	69.903	
Restwaarde lening realisatiefonds per 1-1	350.000	324.074	298.148	272.222	246.296	220.370	194.444	168.519	142.593	116.667	90.741	64.815	38.889	12.963	0	
Restwaarde Zondelen per 1-1	150.000	139.500	129.000	118.500	108.000	97.500	87.000	76.500	66.000	55.500	45.000	34.500	24.000	13.500	0	
rente+aflossing realisatiefonds	44.301	42.940	41.579	40.218	38.856	37.495	36.134	34.773	33.412	32.051	30.690	29.329	27.968	13.644	0	
rente+aflossing Zondelen	18.000	17.475	16.950	16.425	15.900	15.375	14.850	14.325	13.800	13.275	12.750	12.225	11.700	14.175	0	
jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
IRR voor zondeelhouders	-150,000	18,000	17,475	16,950	16,425	15,900	15,375	14,850	14,325	13,800	13,275	12,750	12,225	11,700	14,175	5,0%
			-59,3%	-38,8%	-25,5%	-16,7%	-10,7%	-6,4%	-3,3%	-1,0%	0,8%	2,2%	3,3%	4,1%	5,0%	

3 Zondelen

Zondelen kosten 100 euro per stuk (de inleg). Het is echter ook mogelijk om een half Zondeel aan te schaffen, van 50 euro.³

3.1 Aflossing en rente

De inleg op Zondelen wordt in principe in 14 jaarlijkse termijnen terugbetaald. Per Zondeel van € 100 wordt dan jaarlijks € 7 afgelost, en in de laatste termijn het restant (€ 9). Voor het boekjaar waarin de startdatum valt kan een extra (15e) termijn worden ingelast. Als de startdatum in de laatste drie maanden van een boekjaar valt, kan de aflossing voor dat boekjaar worden opgeteld bij de aflossing voor het volgende boekjaar.

De rente bedraagt in principe 5% per jaar, te rekenen vanaf de startdatum. De startdatum ligt niet later dan 31 dagen na de dag waarop de inleg op Zondelen uiterlijk moet zijn ontvangen.

Jaar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Inleg	100,00	93,00	86,00	79,00	72,00	65,00	58,00	51,00	44,00	37,00	30,00	23,00	16,00	9,00	0,00	
Rente		5,00	4,65	4,30	3,95	3,60	3,25	2,90	2,55	2,20	1,85	1,50	1,15	0,80	0,45	
Aflossing		7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	9,00	
Totaal	12,00	11,65	11,30	10,95	10,60	10,25	9,90	9,55	9,20	8,85	8,50	8,15	7,80	7,45	7,10	6,75
Totaal cumulatief	12,00	23,65	34,95	45,90	56,50	66,75	76,65	86,20	95,40	104,25	112,75	120,90	128,70	138,15	138,15	138,15

Rente en aflossing zijn afhankelijk van de kasstroom van het Zonnepark. Een tegenvallende kasstroom kan leiden tot een lagere rente, een lager aflossingsbedrag en een langere looptijd van de Zondelen. Maatgevend is de kasstroom zoals weergegeven in de Exploitatiebegroting voor het Zonnepark, vermeerderd met de eventueel uit de kasstroom van het Zonnepark opgebouwde vrije kasreserves.

Voorschriften voor eventuele aanpassing van rente en aflossing staan in de Zondeelvoorwaarden (**bijlage 1**) en het participatiereglement van Endura.

Op voorstel van het bestuur is de algemene ledenvergadering bevoegd te besluiten tot versnelde aflossing van de Zondelen (artikel 19 Zondeelvoorwaarden).

³ Volgens de statuten van Endura bestaan participaties in Endura uit fracties van 100 euro. De algemene ledenvergadering van Endura heeft op 18 oktober 2022 echter besloten om Zondelen Endura De Bron ook in fracties van 50 euro beschikbaar te stellen. In lijn met de statuten gaat het dan om een half Zondeel.

3.2 Risicodragend vermogen

De opbrengst van de Zondelen wordt gebruikt voor de realisatie van Zonnepark Endura De Bron. De Zondelen zijn risicodragend en behoren tot het eigen vermogen van Endura. Rente en aflossing worden uitsluitend betaald als Endura haar verplichtingen jegens haar bank(en) en het Realisatiefonds heeft voldaan. Endura moet bovendien financiële buffers aanhouden om die verplichtingen ook in de toekomst te kunnen voldoen. Alleen als die buffers voldoende zijn, kunnen rente en aflossing op Zondelen worden voldaan.

Bij elke betaling zal Endura moeten toetsen of deze is geoorloofd, gelet op de voorwaarden van haar bank(en) en het Realisatiefonds. Als aan die voorwaarden niet is voldaan wordt de betaling opgeschort.

Op (het opstalrecht van) het Zonnepark zal een hypotheek worden gevestigd, ten gunste van een bank of het Realisatiefonds. Die bank of het Realisatiefonds kan zich dan met voorrang verhalen op het Zonnepark. De kasstroom van het Zonnepark wordt verpand, in de vorm van een pandrecht op de SCE-subsidie en alle vorderingen van Endura. Dat betekent dat de pandhouder zich met voorrang kan verhalen op de kasstroom van het Zonnepark. Wanneer het pand- of hypotheekrecht wordt uitgewonnen is de kans klein dat nog rente en aflossing op de Zondelen zal worden voldaan. Voor de Zondelen worden geen zekerheden gevestigd.

Wanneer de rente en aflossing niet volledig uit de beschikbare kasstroom van het Zonnepark kunnen worden voldaan, wordt het restant van de Zondelen mogelijk geconverteerd in Enduradelen. Rente en aflossing worden dan afhankelijk van het resultaat van Endura, en onderworpen aan de vrije discretie van Endura. Als Endura geen ruimte ziet voor rente en aflossing op Enduradelen, kunnen deze ook niet van Endura worden gevorderd.

3.3 Overdraagbaarheid

Zondelen zijn overdraagbaar aan leden en sympathisanten van Endura. Sympathisanten zijn niet-leden die wel contributie betalen (artikel 8 [Huishoudelijk reglement](#)). Zondelen kunnen niet worden verhandeld op een crowdfundingplatform of op een gereguleerde markt. Ook kan niemand meer dan 200 participaties in Endura (alle zondelen en Enduradelen samen) verwerven.

Overdracht van Zondelen kan alleen als de coöperatie daaraan meewerkt. Zij zal een (online) formulier beschikbaar stellen waarmee die medewerking kan worden gevraagd. Overdracht van Zondelen is geregeld in artikel 7 van het [Participatiereglement](#).

Overdracht en schenking van Zondelen aan niet-leden kan door het bestuur worden toegestaan.

3.4 Inschrijving voor Zondelen

Inschrijving voor Zondelen geschiedt via de website: <https://www.endura-harderwijk.nl>

Een inschrijver kan maximaal 100 hele Zondelen aanschaffen (voor € 10.000). Een inschrijver die al meer dan 100 participaties in Endura heeft kan daar echter niet 100 hele Zondelen aan toevoegen. Een persoon mag namelijk niet meer dan 200 participaties (alle zondelen en Enduradelen samen) houden (artikel 1.5 [Participatiereglement](#)).

Personen die voorafgaand aan de inschrijving hun belangstelling voor Zondelen al aan Endura hebben bekend gemaakt, hoeven zich niet opnieuw in te schrijven. Zij ontvangen een voorstel van Endura waarmee ze hun inschrijving definitief kunnen maken. Het model hiervan is opgenomen in **bijlage 2** (Model financieringsovereenkomst 'Zondelen Zonnepark De Bron').

De inleg hoeft pas te worden voldaan nadat de Zondelen zijn toegekend. Die toekenning wordt per e-mail bekend gemaakt, nadat de inschrijving is gesloten. Bij die bekendmaking wordt aangegeven wanneer de inleg uiterlijk door Endura moet zijn ontvangen.

3.5 Totstandkoming van de financieringsovereenkomst

Na inschrijving voor Zondelen stuurt Endura per e-mail het voorstel van de financieringsovereenkomst aan de inschrijver (of diens vertegenwoordiger). Dat voorstel bevat de gegevens van de inschrijving. Om de inschrijving compleet te maken dient de inschrijver (of diens vertegenwoordiger) dit voorstel dan te ondertekenen, en een exemplaar ervan aan Endura te verstrekken. Zodra Endura die ondertekende overeenkomst heeft ontvangen is de inschrijving compleet. Endura zal dat per e-mail bevestigen. De financieringsovereenkomst is dan tot stand gekomen. Die financieringsovereenkomst omvat ook de Zondeelvoorwaarden (**bijlage 1**) en het aantal Zondelen dat de inschrijver maximaal wil verwerven.

3.6 Wijziging van de financieringsovereenkomst

Het model van de financieringsovereenkomst is opgenomen in **bijlage 2**.⁴ Endura behoudt zich via die overeenkomst het recht voor om deze later te wijzigen, door wijziging van haar statuten,

⁴ Zondelen worden uitsluitend toegekend op grond van een financieringsovereenkomst. Het participatiereglement bevat hiervoor een model (bijlage 2 van het [Participatiereglement](#)). Op basis daarvan is de financieringsovereenkomst

participatiereglement of enig ander reglement. Een dergelijke wijziging vereist een besluit van de algemene ledenvergadering van Endura dat wordt genomen met een meerderheid van ten minste twee/derde van de geldig uitgebrachte stemmen (artikel 19.4 en 21.4 van de [statuten](#)).

3.7 Herroeping van de financieringsovereenkomst

De financieringsovereenkomst kan zonder opgave van redenen door de inschrijver worden herroepen, gedurende 14 dagen nadat Endura de inschrijving per e-mail heeft bevestigd (zie paragraaf 3.5). De financieringsovereenkomst wordt dan ontbonden. Herroeping kan door de bevestigingsmail van Endura te beantwoorden, met de mededeling dat de inschrijver de overeenkomst wil herroepen. Het kan ook op andere wijze, bijvoorbeeld telefonisch of per brief.

3.8 Ontbinding van de financieringsovereenkomst

De financieringsovereenkomst wordt ontbonden als de algemene ledenvergadering van Endura afziet van uitgifte van Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) en vaststelling van de bijbehorende documenten, te weten de Zondeelvoorwaarden (**bijlage 1**), dit informatiememorandum en het model van de financieringsovereenkomst (**bijlage 2**). Dit hangt ermee samen dat de inschrijving al wordt geopend en het informatiememorandum al wordt gepubliceerd, voordat het door de algemene ledenvergadering is vastgesteld.

3.9 Toekenning en betaling

Nadat de financieringsovereenkomst tot stand is gekomen moet Endura echter nog Zondelen aan de inschrijver toekennen. Dat gebeurt later, als ook de financiering van de bank of het Realisatiefonds vast ligt. Dat is het moment waarop Endura definitief bepaalt hoeveel Zondelen worden aangeboden. Mogelijk gaat Endura aan de ondergrens zitten (van 1.500 hele Zondelen). Het kan ook zijn dat het een groter aantal wordt, tot maximaal 5.000 hele Zondelen).

Als de uitgifte door gaat wordt aan de leden en sympathisanten van Endura die zich voor Zondelen hebben ingeschreven, ten minste een half Zondeel (van € 50) toegekend. Die toekenning gebeurt met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 van het [participatiereglement](#). Dit houdt onder andere in dat wordt gestreefd naar een gelijkmatige verdeling van de beschikbare Zondelen over de leden en sympathisanten die zich hebben

voor Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) opgesteld (zie bijlage 2 van dit informatiememorandum). Deze wordt tegelijk met vaststelling van dit informatiememorandum door de algemene vergadering van Endura vastgesteld.

ingeschreven. Sympathisanten zijn personen die geen lid zijn van Endura maar wel contributie betalen. Personen die geen lid of sympathisanten zijn, komen slechts voor Zondelen in aanmerking indien en voor zover de vraag vanuit de leden en sympathisanten geheel is bediend.

De toekenning van Zondelen wordt per e-mail aan de inschrijver bekend gemaakt. Daarbij wordt hij verzocht de bijbehorende inleg te voldoen. Ook wordt de datum vermeld waarop de inleg uiterlijk moet zijn ontvangen. De inleg moet worden betaald via een Nederlandse bankrekening die op naam staat van de inschrijver.

Het aantal Zondelen dat wordt toegekend kan lager zijn dan het aantal waarvoor is ingeschreven.

3.10 Verrijking van Zondelen

Zondelen worden verkregen indien de coöperatie de ontvangen inleg aanvaardt. Als zij dat niet doet stort zij de inleg terug naar de bankrekening van herkomst. De verkrijging van Zondelen wordt per e-mail bevestigd, onder verstrekking van een persoonlijk participatiecertificaat (artikel 4.9 [Participatiereglement](#)). Dat is echter geen waardepapier. Desbetreffende Zondelen kunnen niet worden overgedragen door overdracht van het certificaat. Bewijs van de obligatie geleverd door het participatieregister van Endura.

3.11 Afgelasting van de uitgifte

Na eindiging van de inschrijfperiode wordt eerst getoetst of er voldoende geldige inschrijvingen zijn ontvangen om aanspraak te kunnen maken op de SCE-subsidie van de Rijksoverheid en de subsidie van de provincie Gelderland. Als dat niet het geval is gaat de uitgifte waarschijnlijk niet door. De uitgifte gaat zeker niet door als de financiering van het Zonnepark niet tijdig rond komt (artikel 12 Zondeelvoorwaarden).

Als de uitgifte niet door gaat wordt eventueel reeds betaalde inleg gerestitueerd (artikel 13 Zondeelvoorwaarden).

Het bestuur van Endura kan de aanbieding van Zondelen intrekken en de omvang van de aanbieding verkleinen (artikel 18 Zondeelvoorwaarden).

3.12 Verificatie

Endura is te allen tijde bevoegd om bewijsstukken te verlangen alvorens over te gaan tot toekenning van Zondelen (artikel 10.7 [Participatiereglement](#)).

Het Realisatiefonds vereist dat alle deelnemers in het Zonnepark worden geïdentificeerd. Endura is verantwoordelijk voor de naleving. Deze identificatieplicht houdt in dat de deelnemer zijn of haar ID toont aan een bestuurder of een daartoe bevoegde medewerker van Endura. In aanvulling daarop stelt Endura de eis dat inleg voor Zondelen moet worden betaald via een Nederlandse bankrekening die op naam staat van de inschrijver. Dat is de persoon die met Endura een financieringsovereenkomst aangaat, terzake van de Zondelen. Contante betaling voor Zondelen wordt niet geaccepteerd.

3.13 Adresgegevens

De berichtgeving inzake de Zondelen geschiedt in beginsel per e-mail. Het is daarom van belang dat Endura altijd over een actueel e-mailadres beschikt van inschrijvers voor en houders van Zondelen. Elke zondeelhouder is verplicht om de coöperatie te informeren over relevante wijzigingen in zijn persoonlijke gegevens (artikel 10.3 [Participatiereglement](#)).

4 Energiecoöperatie Endura U.A.

Energiecoöperatie Endura U.A. is op 4 november 2016 opgericht. Zij richt zich op de ontwikkeling en instandhouding van een gebalanceerde duurzame energievoorziening in de gemeente Harderwijk. Per december 2022 heeft Endura in totaal 417 leden, waaronder 20 zakelijke leden (rechtspersonen). Het bestuur van Endura bestaat uit 9 personen, waaronder:

- de voorzitter: Henry Staal, Harderwijk, directeur Reukema recycling;
- de secretaris: Hans Voorwinden, Harderwijk, manager belastingdienst;
- de penningmeester: Peter vd Berg RA; Harderwijk, Groepscontroller Storteboom;
- Sander Fijn van Draat: Harderwijk; Energietransitie-adviseur Liander; en
- Henk Eijsenga; Harderwijk; Oud wethouder Harderwijk

De directie is in handen van Wim Sederel.

4.1 Huidige activiteiten

In de eerste jaren van haar bestaan heeft Endura diverse energieprojecten ontwikkeld, in de vorm van zonneparken. Het gaat om de zonneparken: Bouw en Infrapark, Rantrime, Sonnevanck en Harderwijk. Daarnaast zijn er twee zonneparken in voorbereiding: Container Terminal Harderwijk (CTH) en Zonnepark Endura De Bron. Verder bemiddelt Endura bij de levering van duurzame energie door OM | Nieuwe Energie. Ook organiseert Endura bijeenkomsten en activiteiten die passen bij haar doelstelling.

4.1.1 Zonnepark Bouw en Infrapark (BIP)

Zonnepark Bouw en Infrapark is eigendom van Endura. Dit betreft een zonnedak in het Bouw & Infra Park te Harderwijk. De onderhavige productie-installatie wordt verhuurd aan de uitbater van het Bouw & Infra Park. De huurprijs is gekoppeld aan de stroomprijs. Endura ontvangt subsidie voor de geproduceerde duurzame stroom. Deze subsidie is afhankelijk van de stroomprijs. Als de stroomprijs hoger is dan € 99 per MWh dan ontvangt Endura geen subsidie. De inkomsten moeten dan geheel komen uit verhuur van de productie-installatie.

4.1.2 Rantrime en Sonnevanck

De zonneparken Rantrime en Sonnevanck zijn ondergebracht in andere rechtspersonen, waar Endura geen zeggenschap over heeft. Zonnepark Rantrime is eigendom van Coöperatie

Zonnepark Endura Rantrime u.a. en zonnepark Sonnevanck is eigendom van Coöperatie Zonnepark Endura Sonnevanck u.a.. Endura verzorgt voor deze coöperaties de administratie en het beheer van de installatie. Hiervoor ontvangt ze een periodieke vergoeding.

4.1.3 Zonnepark Harderwijk

Zonnepark Harderwijk betreft de carports met productie-installatie op het overloop parkeerterrein P8. Dit zonnepark is ondergebracht in een vennootschap waarvan Endura 49% van de aandelen bezit. De overige aandelen zijn in handen van de gemeente Harderwijk. Ook voor deze vennootschap verzorgt Endura de administratie en het beheer van de installatie tegen een periodieke vergoeding.

4.1.4 Zonnepark CTH

Zonnepark CTH is nog in voorbereiding en wordt gesitueerd op daken van de Container Terminal Harderwijk. Endura heeft het initiatief genomen voor de ontwikkeling van dit zonnepark. Naar huidige verwachting zal het park worden gerealiseerd door de gebruiker van de container terminal. Deze betreft Endura bij de ontwikkeling onder vergoeding van haar reeds gemaakte en nog te maken kosten. De afspraken daarover moeten echter nog worden vastgelegd.

4.1.5 Zonnepark Endura De Bron

Zonnepark Endura De Bron is nog in voorbereiding en wordt gesitueerd op twee hallen op het terrein van Handelsbedrijf De Bron, aan de Daltonstraat 37 te Harderwijk. Dit zonnepark wordt eigendom van Endura. Voor de financiering van dit zonnepark worden zondelen uitgegeven met de naam: Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB).

4.1.6 OM | Nieuwe Energie

Endura is lid van de coöperatieve energieleverancier OM | Nieuwe Energie (Coöperatieve Duurzame Energie Unie U.A.). Endura fungeert als lokaal aanspreekpunt voor OM | Nieuwe Energie en bemiddelt bij de totstandkoming van leveringsovereenkomsten. Hiervoor ontvangt ze een periodieke vergoeding, die mede afhankelijk is van het aantal actieve leveringsovereenkomsten die door bemiddeling van Endura tot stand zijn gekomen.

Endura heeft ook een belang in de Coöperatieve Duurzame Energie Unie U.A. van € 10.000 waarvan nog € 5.900 moet worden gestort.

4.1.7 Overige activiteiten

Endura is vaak als partner betrokken bij initiatieven in de gemeente Harderwijk die met duurzaamheid te maken hebben. Ook organiseert ze bijeenkomsten rond dat thema. Soms doet zij dat samen met de gemeente Harderwijk.

Endura is van plan om een deel-autoprogramma te starten.

4.2 Inkomsten

Endura ontvangt periodieke inkomsten uit contributies (ca € 9.000 per jaar), haar eigen zonnepark BIP (ca € 45.000 per jaar), beheer en administratie van andere zonneparken (ca € 13.500 per jaar) en bemiddeling bij levering van duurzame energie (ca € 4.000 per jaar).

In 2022 zijn de periodieke inkomsten uit het eigen zonnepark (BIP) naar verwachting hoger dan in voorgaande jaren. Dit komt door de huidige hoge stroomprijzen, en de hogere verhuurprijs die daar het gevolg van is.

Endura heeft ook incidentele inkomsten. Deze houden verband met de ontwikkeling van projecten van derden waarvoor Endura een ontwikkelvergoeding ontvangt. Zo ontving Endura in 2022 een vergoeding voor de ontwikkeling van Zonnepark Harderwijk. Ook verwacht ze in de toekomst een vergoeding te ontvangen voor haar bijdrage aan de ontwikkeling van zonnepark CTH.

Verder geniet Endura inkomsten uit haar overige activiteiten.

4.3 Uitgaven en afschrijvingen

De vaste kosten van Endura bedragen ongeveer € 80.000 per jaar. Het grootste deel daarvan betreft personeelsbeloningen (€ 48.000 per jaar). Verder worden er kosten gemaakt voor huisvesting, kantoor, administratie, marketing, verzekeringen en extern advies.

Daarnaast heeft Endura financieringslasten. Deze betreffen een lening van de Rabobank voor Zonnepark Bouw en Infrapark (zie paragraaf 4.6 Bankfinanciering) en de eerder uitgegeven Enduradelen 2018 en Zondelen BIP (zie paragraaf 4.5 Ledenfinanciering).

De afschrijvingen bedragen circa € 25.000 per jaar en betreffen vooral het Zonnepark Bouw en Infrapark (BIP).

4.4 Winst en verlies

In de afgelopen jaren heeft Endura verlies gemaakt. In 2021 ging het om een verlies van € 4.215 na belastingen (zie **bijlage 3**: Jaarrekening 2021 van Energiecoöperatie Endura U.A.). Voor 2022 wordt voor het eerst winst verwacht. Dat komt vooral door de vergoeding die Endura in 2022 ontving voor de ontwikkeling van zonnepark Harderwijk. Het komt ook door de hoge stroomprijs, die doorwerkt in de inkomsten uit het eigen zonnepark (BIP) van Endura. Tot en met oktober 2022 bedraagt het resultaat bijna € 60.000. Voor volgende jaren is de verwachting dat Endura net kostendekkend of licht verlieslijdend zal zijn, onder voldoening van rente en aflossing op Zondelen en Enduradelen.

Voor een completer overzicht van de financiële situatie van Endura wordt verwezen naar:

- **bijlage 3**: Jaarrekening 2021 van Energiecoöperatie Endura U.A.;
- **bijlage 4**: toelichting van de penningmeester op de jaarcijfers van 2021; en
- **bijlage 5**: de begroting van Endura voor 2022-2025.

4.5 Ledenfinanciering

Endura is voor een belangrijk deel gefinancierd door haar leden. Daartoe heeft ze in 2018 Zondelen en Enduradelen uitgegeven. Dit zijn verhandelbare leningen aan de coöperatie van (bij aanvang) 100 euro per stuk. Enduradelen zijn gericht op de ontwikkeling van de coöperatie. Zondelen zijn gericht op een specifiek project van de coöperatie voor opwekking van duurzame energie (artikel 1.6 [Participatiereglement](#)).

Het specifieke project waarvoor in 2018 zondelen zijn uitgegeven betreft het eigen zonnepark van Endura op het Bouw & Infra Park ('Zonnepark BIP').

Het voornemen is om in 2023 wederom zondelen uit te geven. Deze hebben betrekking op het nog te realiseren Zonnepark Endura De Bron.

4.5.1 Participatievoorwaarden

De algemene voorwaarden voor Enduradelen en Zondelen staan in het [participatiereglement](#) van Endura. Daarnaast kunnen nog bijzondere voorwaarden gelden. Voor zondelen is dat altijd het geval (artikel 6.2 [Participatiereglement](#)). Die voorwaarden hebben onder andere betrekking op het investeringsproject waarvoor de zondelen zijn uitgegeven. Voor Enduradelen kan via

bijzondere voorwaarden voor de eerste 5 jaren een vaste rente worden toegekend (artikel 5.2.8 [Participatiereglement](#)).

Het participatiereglement kan op voorstel van het bestuur, dan wel op voorstel van ten minste een/tiende deel van de leden, door de algemene ledenvergadering worden gewijzigd (artikel 19 lid 1 [Statuten](#)). Bij wijziging van het participatiereglement wijzigen ook de algemene voorwaarden voor de reeds uitgegeven Enduradelen en zondelen, voor zover dit niet uitdrukkelijk bij die wijziging is uitgesloten (artikel 4 van de model financieringsovereenkomst voor Enduradelen en zondelen dat hoort bij het [participatiereglement](#)).

4.5.2 Enduradelen 2018

Voor de in 2018 uitgegeven Enduradelen geldt als bijzondere voorwaarde dat de rente gedurende de eerste 5 jaren is gekoppeld aan de consumentenprijsindex (CPI). Voor die jaren is de rente gelijk aan de CPI-index + 1%, met een minimumrente van 2%. Na verloop van de eerste 5 jaren wordt de rente jaarlijks door het bestuur bepaald, en vastgesteld door de algemene ledenvergadering (artikel 5.2.1 [Participatiereglement](#)).

De rente wordt evenwel pas uitgekeerd als de middelen daarvoor aanwezig zijn. Niet-uitgekeerde rente is niet rentedragend (artikel 5.2.6 [Participatiereglement](#)). De vervallen maar nog niet uitgekeerde rente bedraagt ultimo 2021: € 2.344 voor alle Enduradelen 2018 samen. De rente over 2022 is nog niet vastgesteld. Dat gebeurt pas bij opstelling van de jaarrekening voor 2022. Begin december 2022 ligt de gemiddelde CPI voor 2022 op ongeveer 10%. De rente voor 2022 zou daarmee uitkomen op 11%, ofwel: € 2.618. In totaal bedraagt de vervallen rente ultimo 2022 dan: € 4.962.

Aflossing

Enduradelen hebben een minimale looptijd van 5 jaren, te rekenen vanaf de startdatum. Aflossing van Enduradelen is afhankelijk van de vermogens- en liquiditeitspositie van Endura. Of Endura tot aflossing in staat is, is afhankelijk van de winstgevendheid van Endura. De aflossingsruimte wordt jaarlijks door het bestuur bepaald en vastgesteld door de algemene ledenvergadering (artikel 5.3.1 [Participatiereglement](#)). Aflossing wordt voorafgegaan door betaling van rente (artikel 5.2.7 [Participatiereglement](#)). Zolang de vervallen rente op Enduradelen nog open staat kunnen die Enduradelen nog niet worden afgelost.

Eigen vermogen

Enduradelen worden 'obligaties' genoemd. Het gaat om geleende gelden, die Endura te zijner tijd aan de houder van de Enduradelen zal terugbetalen. De terugbetaling is echter afhankelijk van de financiële situatie van Endura en onderworpen aan haar discretie. Zodoende functioneren Enduradelen als eigen vermogen van de coöperatie. Dit betekent dat Enduradelen de uiteindelijke risico's van de coöperatie opvangen.

Stand van zaken

Endura heeft 238 'Enduradelen 2018' uitgegeven. De startdatum van deze Enduradelen is 1 september 2018. De rente op basis van de CPI-index loopt dus tot 1 september 2023. Het openstaande nominale bedrag is € 23.800. De vervallen maar nog niet uitgekeerde rente bedraagt ultimo 2022 (naar schatting): € 4.962. Deze wordt aan de houders toegekend, uiterlijk op de dag waarop de minimale looptijd van de Enduradelen 2018 verstrijkt ([artikel 5.2.8 Participatiereglement](#)).

In de begroting van Endura voor 2022 – 2025 (**bijlage 5**) wordt rekening gehouden met afbetaling van de Enduradelen in 2023 en 2024. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de hoger dan verwachte rente, wegens stijging van de consumentenprijzen. Die rente moet eerst worden voldaan, voordat van aflossing sprake kan zijn. Vanaf 1 september 2023 vervalt de koppeling met de CPI, en loopt de rente niet automatisch verder op.

4.5.3 Zondelen Bouw & Infra Park (BIP)

De Zondelen BIP zijn onderworpen aan het participatiereglement en aan de Zondeelvoorwaarden BIP. Die voorzien in een rente van 5% en aflossing in 10 gelijke termijnen. De aflossing start na afloop van het 3e jaar. Het gaat daarbij om 'projectjaren' te rekenen vanaf de startdatum van de Zondelen BIP.

Aflossing en betaling van rente op Zondelen BIP zijn afhankelijk van de kasstroom van zonnepark BIP. Als deze in enig jaar tegenvalt kan de rente voor dat jaar worden verlaagd. Ook kan het bedrag van aflossing dan worden verlaagd, waardoor de looptijd van de Zondelen BIP mogelijk wordt verlengd. Als aflossing van de Zondelen BIP gelet op de kasstroom van zonnepark BIP onwaarschijnlijk is geworden, kan het restant ervan worden omgezet in Enduradelen ([artikel 6.8 Participatiereglement](#)). De algemene ledenvergadering van Endura is bevoegd om dat te doen, als het bestuur daartoe een voorstel doet.

Eigen vermogen

Zondelen BIP worden 'obligaties' genoemd. Het gaat om geleende gelden, die Endura te zijner tijd aan de houder van de Zondelen BIP zal terugbetalen. De terugbetaling is echter afhankelijk van de financiële situatie van Endura, en met name van de kasstroom van het zonnepark BIP. Als is vastgesteld dat die kasstroom onvoldoende is voor rente en aflossing, is Endura niet te verplichten tot betaling van rente en aflossing. Zodoende functioneren Zondelen BIP, net als Enduradelen, als eigen vermogen van de coöperatie.

In de jaarrekening 2021 van Endura (**bijlage 3**) worden de Zondelen BIP tot het vreemd vermogen gerekend. Als gevolg daarvan toont de balans van Endura aan het einde van 2021 een negatief eigen vermogen van ca € 50.000. Als de Zondelen BIP overeenkomstig hun aard, tot het eigen vermogen waren gerekend, zou er een positief eigen vermogen zijn geweest.

Opeisbaarheid en onderpand

Voor zover de kasstroom van het zonnepark BIP voldoende is voor rente en aflossing, worden deze per de vervaldatum opeisbaar. Datzelfde geldt wanneer de algemene ledenvergadering van Endura goedkeurt dat rente en aflossing op Zondelen BIP toch wordt voldaan, ondanks dat is vastgesteld dat de kasstroom daarvoor onvoldoende is. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als Endura ondanks de tegenvallende kasstroom uit het zonnepark, prima in staat is om de rente en aflossing te voldoen.

In principe vangen de Zondelen BIP de risico's op van het Zonnepark BIP. Ook staan ze bloot aan de algemene bedrijfsrisico's van Endura, daar schuldeisers van Endura zich met voorrang op het zonnepark en de kasstroom daarvan kunnen verhalen. Als de Zondelen BIP worden omgezet in Enduradelen zijn rente en terugbetaling niet meer gekoppeld aan de kasstroom van het zonnepark. De rente bedraagt dan niet meer 5% maar wordt dan jaarlijks vastgesteld door de algemene ledenvergadering.

Zondelen BIP zijn niet gedekt met een hypotheekrecht op het zonnepark. Dat recht is vergeven aan de Rabobank, die daarbij ook pandrecht heeft bedongen op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen van Endura. Die bank kan dus ook de kasstroom van Zonnepark BIP naar zich toetrekken, evenals de kasstromen van andere projecten van Endura, waaronder die van Zonnepark Endura De Bron.

Stand van zaken

Door uitgifte van Zondelen BIP is in totaal € 137.400 opgehaald bij 74 deelnemers.

De startdatum van de Zondelen BIP is 1 december 2018. In januari 2022 is de aflossing aangevangen, door terugbetaling van in totaal € 13.740 aan alle houders van Zondelen BIP samen (€ 10 per Zondeel van oorspronkelijk € 100). Ook is in die maand de rente uitgekeerd voor het hele jaar 2021. Op de Zondelen BIP is thans nog € 123.660 verschuldigd, alsmede de lopende rente vanaf 1 januari 2022. Deze zal aan het einde van 2022 € 6.183 bedragen.

De rente over 2022 wordt in januari 2023 uitgekeerd, samen met de tweede aflossingstermijn van € 10 per Zondeel BIP.

4.5.4 Zondelen Zonnepark De Bron

Endura is voornemens in 2023 opnieuw zondelen uit te geven. Het gaat om een nieuw zonnepark dat eigendom wordt van Endura: Zonnepark Endura De Bron.

Voor deze nieuw uit te geven 'Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB)' gelden vergelijkbare voorwaarden als voor de Zondelen BIP. De rente bedraagt 5% per jaar. De aflossing start echter direct na het tweede jaar, en geschiedt in principe in 13 jaarlijkse termijnen. Ook hier zijn rente en aflossing afhankelijk van de kasstroom van het onderhavige zonnepark. Als die kasstroom tegenvalt kunnen de rente en het bedrag van aflossing worden verlaagd. De looptijd kan zodoende ook langer worden.

Kasstroom van het project

Door de koppeling van zondelen aan de kasstroom van een specifiek project kan het voorkomen dat wel rente en aflossing wordt voldaan voor zondelen behorend bij het ene project, terwijl minder of geen rente en aflossing wordt voldaan voor zondelen behorend bij een ander project. Het kan dan echter ook voorkomen dat rente en aflossing dan toch onverkort worden voldaan, omdat de financiële ruimte daarvoor aanwezig is en de algemene vergadering met die onverkorte betaling instemt.

Conversie in Enduradelen

Als aflossing van de Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) gezien de kasstroom van het onderhavige zonnepark onwaarschijnlijk is geworden, kan het restant ervan worden omgezet in

Enduradelen (artikel 6.8 [Participatiereglement](#)). De algemene ledenvergadering van Endura is bevoegd om dat te doen, als het bestuur daartoe een voorstel doet.

Postcoderoos

Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) worden bij voorkeur aangeschaft door leden van Endura die wonen of gevestigd zijn in de postcoderoos die hoort bij het onderhavige zonnepark. Dit in verband met de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) waarvan voor dit zonnepark gebruik wordt gemaakt. Als er onvoldoende deelnemende leden zijn binnen de postcoderoos gaat de uitgifte mogelijk niet door.

Minimum aantal deelnemende

Voor Zonnepark Endura De Bron wordt gebruik gemaakt van twee subsidieregelingen. Deze vereisen beide een minimum aantal deelnemers voor het project. De ene subsidieregeling is van de provincie Gelderland (Regeling Lokale hernieuwbare energieprojecten en participatie door natuurlijke personen, rechtspersonen zonder winstoogmerk en VvE's). De andere is van de Rijksoverheid (SCE).

	Provincie	Rijk (SCE)
Zonnepark Endura De Bron	Minimaal 50 natuurlijke personen die minimaal € 150.000 bijeen brengen.	Minimaal 91 deelnemende leden die wonen of gevestigd zijn in de postcoderoos.

Naast het genoemde minimumaantal deelnemende leden eist het Rijk (SCE) bovendien dat elk deelnemend lid: a) met de coöperatie een overeenkomst is aangegaan over zijn deelname in het zonnepark; b) stroom geleverd krijgt via een kleinverbruiksaansluiting; en c) niet woont of gevestigd is op een adres waar een ander deelnemend lid woont. Dat laatste geldt ook voor de subsidie van de provincie Gelderland.

4.5.5 Overzicht ledenfinanciering

Het overzicht van de reeds uitgegeven en de nu aan te bieden participaties in Endura (Enduradelen en zondelen) is als volgt.

Overzicht ledenfinanciering ⁵	Aantal ⁶	Startsom ⁷	Restant	Rente [%]	Vervallen rente ⁸	Start-datum
Reeds uitgegeven participaties (Zondelen en Enduradelen)						
Enduradelen 2018	238	€ 23.800	€ 23.800	CPI + 1%	€ 4.962	1 sept. 2018
Zondelen BIP	13.740	€ 137.400	€ 123.660	5%	€ 6.183	1 dec. 2018
Nu uit te geven participaties						
Zondelen Zonnepark De Bron	5.000	€ 500.000	--	5%	--	--

Zondelen en Enduradelen worden in de statuten van Endura ‘participaties’ genoemd. Het gaat om verhandelbare leningen van oorspronkelijk € 100 per stuk. Per uitgifte kan per persoon tot maximaal 100 participaties worden afgenomen (artikel 1.4 [Participatiereglement](#)). Een persoon mag in totaal maximaal 200 zon- en Enduradelen houden (artikel 1.5 [Participatiereglement](#)).

4.6 Bankfinanciering

Ter financiering van Zonnepark BIP heeft Endura per eind oktober 2022 nog een bankschuld van € 236.770. Hierop wordt maandelijks € 1.639 afgelost. De looptijd bedraagt 15 jaar, te rekenen vanaf 1 februari 2019. De rente staat 10 jaar vast (tot 1 februari 2029) en bedraagt 4,2%, rekening houdend met een groenkorting van 0,5%.

4.6.1 Voorrechten van de bank

De bank heeft zekere voorrechten bedongen om haar belangen, vanwege de bestaande lening, zeker te stellen. Zo heeft ze het eerste recht van hypotheek op (het opstalrecht voor) Zonnepark BIP. Dit voor een bedrag van ruim € 600.000. Daarnaast is er een pandrecht afgegeven op:

- alle huidige en toekomstige inventarissen;
- alle huidige en toekomstige voorraden; en
- alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen en alle rechten en zekerheden die hiermee samenhangen waaronder ook alle rechten uit verzekeringsovereenkomsten.

Endura heeft toestemming nodig van de bank voor vestiging van een pand- of hypotheekrecht op goederen die ze heeft of verkrijgt (indien de waarde ervan € 75.000 is of meer). Voor vestiging

⁵ Stand van zaken per 31 december 2022.

⁶ Voor de Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) gaat het om de maximale omvang van de aanbieding.

⁷ Voor de Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) gaat het om de maximale omvang van de aanbieding.

⁸ Vervallen rente die nog niet is uitgekeerd.

van een hypotheekrecht op (het opstalrecht voor) Zonnepark Endura De Bron is dus toestemming vereist van de bank (artikel 7.3 Algemene voorwaarden voor bedrijfsfinancieringen van de Rabobank 2018). Datzelfde geldt mogelijk ook voor vestiging van pandrecht op de SCE-subsidie en andere vorderingen van Endura ingevolge het Zonnepark.

4.7 Realisatiefonds of bank

Zonnepark Endura De Bron wordt naar verwachting gedeeltelijk gefinancierd met een lening van het realisatiefonds voor energiecoöperaties (**het Realisatiefonds**), of van een bank.

Bij het Realisatiefonds gaat het dan om een lening van maximaal € 350.000 met een looptijd van 13,5 jaar. De rente staat dan vast voor de gehele looptijd. Momenteel (begin januari 2023) bedraagt die rente 5,25%. Bij opstellen van dit informatiememorandum nog niet bekend of de lening zal worden aangegaan bij het Realisatiefonds of bij een bank, en wat de voorwaarden zullen zijn.

4.7.1 Voorrechten voor het Realisatiefonds

Als Endura een lening aangaat bij het Realisatiefonds zal een hypotheekrecht worden gevestigd op (het opstalrecht voor) Zonnepark Endura De Bron. Hierdoor zal het Realisatiefonds zich met voorrang op het Zonnepark kunnen verhalen, als Endura haar verplichtingen jegens het Realisatiefonds niet nakomt. Het Realisatiefonds kan (het opstalrecht voor) Zonnepark Endura De Bron dan verkopen, en de opbrengst ervan verrekenen met haar vordering op Endura. Voor houders van Zondelen Zonnepark De Bron zal er dan waarschijnlijk niets of niet veel resteren voor rente en aflossing.

Het Realisatiefonds eist ook dat de verplichtingen van Endura ingevolge de ledenfinanciering lager in rang zijn dan de verplichtingen jegens het Realisatiefonds. Dit betekent dat Endura pas rente of aflossing mag betalen op Zondelen Zonnepark De Bron, als alle opeisbare vorderingen van het Realisatiefonds zijn voldaan.

Endura wordt bovendien verplicht om ruime kasgeldbuffers aan te houden om haar verplichtingen jegens het Realisatiefonds te kunnen voldoen. De omvang van die buffers wordt primair bepaald door de verhouding van de beschikbare kasstroom uit het Zonnepark en het bedrag van de opeisbare vorderingen van het Realisatiefonds. Deze verhouding moet altijd minstens 1,3 bedragen. Als de beschikbare kasstroom voor een zekere periode bijvoorbeeld € 60.000 is en de aan het Realisatiefonds verschuldigde rente en aflossing € 40.000 bedraagt, dan

is die verhouding 1,5 (60.000/40.000). Er is dan enige ruimte voor uitkering van rente en aflossing op de Zondelen; namelijk € 8.000. De overige € 12.000 euro moet Endura dan sparen om de verhouding op minstens 1,3 te houden. Dit kan betekenen dat betaling van rente en aflossing op Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) wordt uitgesteld, ook als de kasstroom op zich voldoende is om die rente en aflossing te kunnen voldoen.

Vorming van noodzakelijke reserves voor het Realisatiefonds vermindert de beschikbare kasstroom van het Zonnepark. Die reserves dragen echter wel bij aan het vermogen van Endura om rente en aflossing te voldoen. Als die reserves eenmaal zijn gevormd leggen ze geen beslag meer op de beschikbare kasstroom. Wanneer de verplichtingen aan het Realisatiefonds geheel zijn voldaan, vallen ze weer vrij, en dragen dan bij aan het vermogen van Endura om rente en aflossing op Zondelen te voldoen.

Het Realisatiefonds eist ook pandrecht op de SCE-subsidie en andere vorderingen van Endura. Pandrecht op de vorderingen van Endura is ook al bedongen door de Rabobank in verband met de financiering van Zonnepark BIP (zie paragraaf 4.6.1). Met Rabobank en het Realisatiefonds zal derhalve nog afstemming moeten worden gezocht over de verhouding van ieders pandrecht op de vorderingen van Endura.

Wanneer voor Zonnepark Endura De Bron een lening wordt aangegaan bij een bank in plaats van het Realisatiefonds, zal deze naar verwachting vergelijkbare voorrechten bedingen als het Realisatiefonds.

5 Risico's

Investeren in Zondelen is niet zonder risico. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor Endura niet in staat is om rente en aflossing op de Zondelen (geheel) te voldoen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste risico's genoemd voor de Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB), voor zover het bestuur van Endura deze thans overziet.

5.1 Zonnepark en coöperatie

Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) staan allereerst bloot aan de risico's rond Zonnepark Endura De Bron. Rente en aflossing van de Zondelen zijn immers afhankelijk van de kasstroom van dit Zonnepark. Een tegenvallende kasstroom kan betekenen dat de rente wordt verlaagd, en de aflossing langer duurt, of geheel niet plaatsvindt. De Zondelen vangen in principe de risico's op van het Zonnepark. Indirect staan ze echter ook bloot aan risico's vanwege andere projecten van Endura. In die andere projecten kunnen zich tegenvallers of calamiteiten voordoen, waardoor beslag wordt gelegd op het Zonnepark en de bijbehorende kasstroom en reserves. In dat geval kan het voor Endura onmogelijk zijn om rente en aflossing op de Zondelen te voldoen, ook als het Zonnepark voldoende rendeert. In het bijzonder is dit risico aanwezig doordat Zonnepark BIP deels door een bank is gefinancierd, die ook pandrecht heeft bedongen op de inkomsten die Endura uit toekomstige projecten, zoals het Zonnepark Endura De Bron, ontvangt.

Endura is bovendien van plan om ook in de toekomst nieuwe projecten te ontwikkelen en activiteiten te ontplooiën die nieuwe risico's met zich meebrengen voor de Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB).

Wie Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB) aanschaft staat dus niet alleen bloot aan de risico's van het Zonnepark, maar ook aan de risico's van alle andere activiteiten van Endura. Die activiteiten kunnen ten koste gaan van de kasstroom en -reserves uit het Zonnepark. Ook kunnen ze ertoe leiden dat schuldeisers beslag leggen op bezittingen van Endura, waardoor Endura geen rente en aflossing kan betalen op de Zondelen. Dat kan andere schuldeisers van Endura ertoe bewegen om hun pand- of hypotheekrechten in te roepen, waardoor Endura haar bedrijfsmiddelen kwijt raakt. De kans is dan klein dat er nog rente en aflossing op Zondelen zal worden voldaan.

5.2 Omzetting in Enduradelen

Het participatiereglement van Endura voorziet in de mogelijkheid om zondelen om te zetten in Enduradelen ([artikel 6.8 Participatiereglement](#)). Dat kan aan de orde zijn als aflossing van de Zondelen conform de Zondeelvoorwaarden (**bijlage 1**) onwaarschijnlijk is geworden. Dat zal het geval zijn wanneer de beschikbare kasstroom uit het Zonnepark definitief geen ruimte meer laat voor aflossing van de Zondelen, bijvoorbeeld omdat het Realisatiefonds het Zonnepark ingevolge haar hypotheekrecht heeft verkocht, om haar vorderingen op Endura te incasseren.

Omzetting in Enduradelen heeft tot gevolg dat de openstaande som ingevolge de Zondelen, wordt omgezet in een niet opeisbaar tegoed. Over dat tegoed wordt in principe geen rente vergoed. Aflossing van het tegoed gebeurt alleen indien en voor zover de algemene vergadering, op voorstel van het bestuur, bepaalt dat daarvoor ruimte is.

Rente en aflossing op Zondelen worden opeisbaar als de beschikbare kasstroom en vrije kasreserves uit het Zonnepark toereikend zijn om deze te voldoen. Door omzetting in Enduradelen kan die opeisbaarheid echter weer vervallen. De omzetting is voor Endura dus een instrument om zich te ontdoen van opeisbare schulden aan de houders van Zondelen, als het onverhoopt helemaal mis zou gaan met Zonnepark Endura De Bron.

5.3 Grillige stroomprijzen

Het financiële rendement van het Zonnepark is afhankelijk van de stroomprijs. De ontwikkeling daarvan is grillig en wordt beïnvloed door overheidsbeleid. In lijn met de huidige marktomstandigheden wordt gerekend op een ongewoon hoge stroomprijs, in de eerste jaren dat het Zonnepark stroom produceert. Die hoge stroomprijs is belangrijk voor de Zondelen, daar deze naar verwachting gaat zorgen dat Endura over voldoende middelen beschikt om rente en aflossing op de Zondelen volgens planning te voldoen. Als die stroomprijzen snel normaliseren dan verkraapt de situatie, wat kan betekenen dat de rente op Zondelen naar beneden wordt bijgesteld en dat de aflossing langer gaat duren.

5.4 Gebruik van andermans dak

De situering van het Zonnepark op daken die bij een ander in gebruik zijn, brengt risico's met zich mee. Zo kunnen het Zonnepark en de aanleg ervan schade toebrengen aan het dak, wat vervolgens weer kan leiden tot schade voor de onderneming die onder dat dak zijn bedrijf uitoefent. Dergelijke schades kunnen omvangrijk zijn en niet (geheel) verzekerd blijken te zijn.

Wanneer dak- en bedrijfsschade ontstaat en Endura daarvoor aansprakelijk wordt gesteld, kan dat bovendien leiden tot juridische processen met aanzienlijke proceskosten. Dak- en bedrijfsschade in verband met het Zonnepark kan betekenen dat rente en aflossing op Zondelen niet kan worden voldaan. Het kan zelfs betekenen dat Endura niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen en failliet gaat.

5.5 Renterisico

Endura is deels gefinancierd door een bank (zie paragraaf 4.6). Bij die bankfinanciering loopt Endura een renterisico, daar de rente daarvoor in 2029 variabel wordt, voor een dan nog 5 jaar lopende lening. De kans bestaat dat de rente dan veel hoger wordt dan nu.

Voor het Zonnepark zal er een tweede financiering bijkomen, van een bank of het Realisatiefonds. Het Realisatiefonds biedt een vaste rente voor de volle looptijd van de lening. Endura zal echter ook andere aanbiedingen vragen. De rente en de voorwaarden voor de financiering zijn zodoende nog niet bekend. Ook hier kan zich het risico voordoen van tussentijdse renteverhoging, gedurende de looptijd van de lening.

5.6 Deelnemende leden

Voor de Rijkssubsidie (SCE) moet Endura gedurende de hele looptijd van de subsidie (15 jaren met mogelijke uitloop van 1 jaar), minstens 91 'deelnemende leden' hebben. Dat zijn leden van Endura die op grond van een overeenkomst geld hebben ingelegd in het Zonnepark. Die leden moeten bij het aangaan van die overeenkomst in de postcoderoos wonen van het Zonnepark. Verder moeten ze stroom geleverd krijgen via een kleinverbruiksaansluiting en mogen ze niet hetzelfde adres hebben.

Er kunnen tijdens de looptijd van de subsidie mutaties plaatsvinden waardoor niet meer aan het minimum van 91 leden wordt voldaan. Voorbeelden hiervan zijn:

- (a) deelnemende leden zeggen hun lidmaatschap op, waardoor ze nog wel deelnemer zijn, maar geen lid.
- (b) deelnemende leden krijgen geen stroom meer geleverd via een kleinverbruiksaansluiting, of werken niet mee aan de bewijsvoering daarvan.

Door deze of andere voorvallen kan Endura in de positie komen dat ze vervangende deelnemende leden moet zien te vinden, in de postcoderoos van het Zonnepark. Dat hoeft geen

probleem te zijn als Endura veel leden heeft, die Endura een warm hart toe dragen. Deelname vereist namelijk geen grote financiële inleg. Een inleg van 1 cent kan volstaan. Als Endura echter niet veel leden meer heeft dan kan dat betekenen dat ze op zeker moment niet meer aan de subsidievoorwaarden voldoet, waardoor ze deze subsidie kwijt raakt. Dat kan tot gevolg hebben dat Endura niet meer in staat is om rente en aflossing op de Zondelen te voldoen.

5.7 Bouwrisico

Tijdens de bouw van het Zonnepark kunnen zich tegenvallers voordoen. Zo kan het dak gebreken vertonen, waardoor aanbrengring van het Zonnepark onverantwoord is. Ook kan sprake zijn van diefstal of ongeschiktheid van materialen. Ook kunnen er ongelukken gebeuren waardoor materialen beschadigd raken. Tegenvallers tijdens de bouw kunnen leiden tot vertraging waardoor het Zonnepark niet, of later in bedrijf wordt gesteld dan gepland, en dus ook geen of pas later inkomsten gaat genereren. Dit kan betekenen dat de aflossing van de Zondelen niet of pas later begint. Vertraging kan ook betekenen dat het Zonnepark te laat wordt opgeleverd, waardoor de SCE subsidie vervalst. Dat kan tot gevolg hebben dat Endura niet meer in staat is om rente en aflossing op de Zondelen te voldoen.

5.8 Verzekeringen

Uiteraard zal Endura het Zonnepark verzekeren tegen schade en zichzelf verzekeren tegen aansprakelijkheid. Bepaalde risico's zijn echter onverzekerbaar. Wanneer bijvoorbeeld de wind orkaankracht bereikt bestaat de kans dat verzekeraars de schade niet vergoeden. Ook kan het zijn dat verzekeraars vergoeding weigeren, bijvoorbeeld wegens roekeloosheid van Endura of van de aannemer die het Zonnepark aanbrengt. Er bestaat dus altijd een kans dat de coöperatie met dusdanige schade wordt geconfronteerd dat ze niet meer in staat is om de inleg op Zondelen terug te betalen, laat staan rente te vergoeden.

5.9 Garanties

Voor de montage van het Zonnepark en voor de onderdelen ervan worden garanties afgegeven, door de installateur en de producenten van de onderdelen. Het kan echter gebeuren dat de installateur en de producenten geen verhaal bieden, bijvoorbeeld omdat ze failliet gaan. In dat geval zijn de garanties mogelijk niet te effectueren. Ook kan het zijn dat het beroep op garanties tijd en geld kost, en gepaard gaat met tegenvallende stroomproductie. Dat kan gevolgen hebben voor het vermogen van Endura om rente en aflossing van de Zondelen te voldoen.

Mocht het zo zijn dat de zonnepanelen een ernstig gebrek vertonen, en de producent failliet gaat (of om een andere reden geen verhaal biedt), dan kan het zijn dat Endura de inleg op Zondelen niet kan terugbetalen.

5.10 Geen zekerheden

Houders van Zondelen hebben geen bijzondere rechten, zoals pand of hypotheek, op basis waarvan zij zich met voorrang kunnen verhalen op het Zonnepark of op andere bezittingen van Endura. Dergelijke rechten worden echter wel toegekend aan het Realisatiefonds en de financierende bank(en).

5.11 Achterstelling

Zondelen zijn achtergesteld ten opzichte van vorderingen van het Realisatiefonds en de financierende bank(en). Dit betekent dat de houders van Zondelen alleen aanspraak kunnen maken op enige betaling van Endura, wanneer zij haar verplichtingen jegens het Realisatiefonds en de financierende bank(en) volledig nakomt.

Bij elke betaling zal Endura moeten toetsen of deze is geoorloofd, gelet op de voorwaarden van de financierende bank. Zolang aan die voorwaarden niet is voldaan, kan de houder van Zondelen geen enkele betaling van Endura tegemoet zien.

5.12 Beperkte verhandelbaarheid

Zondelen zijn beperkt verhandelbaar. Als u tussentijds u resterende inleg terug wil krijgen door uw Zondelen te verkopen, dan kan het zijn dat u geen koper vindt, of dat u uw Zondelen alleen tegen een zeer lage prijs kunt verkopen. De kans is aanwezig dat het niet lukt om uw inleg eerder terug te krijgen. Als u verwacht dat u uw inleg zelf nodig heeft, dan moet u geen Zondelen aanschaffen.

Bijlagen

- Bijlage 1: Zondeelvoorwaarden 'Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB)'
- Bijlage 2: model financieringsovereenkomst 'Zondelen Zonnepark De Bron (ZDB)'
- Bijlage 3: Jaarrekening 2021 van Energiecoöperatie Endura U.A.
- Bijlage 4: toelichting van de penningmeester op de jaarcijfers van 2021
- Bijlage 5: de begroting van Endura voor 2022-2025.